

Levenslessen en mooie verhalen

maar ook een
gesloten boek

Inleiding

Hoe ervaren mensen de relevantie van de Bijbel, wanneer en waarom gaat de Bijbel open, en wat voor impact heeft dat op de lezers? Het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap doet in Nederland al enkele decennia periodiek onderzoek naar deze en andere vragen rond de positie en de impact van de Bijbel. In 2022 is dit onderzoek voor het eerst ook in Vlaanderen uitgevoerd. De resultaten stemmen enerzijds hoopvol: een aanzienlijk deel van de volwassen bevolking ervaart de Bijbel als relevant, en wie erin leest, ervaart vaak hoop en is gemotiveerd om naastenliefde te tonen en duurzame keuzes te maken.

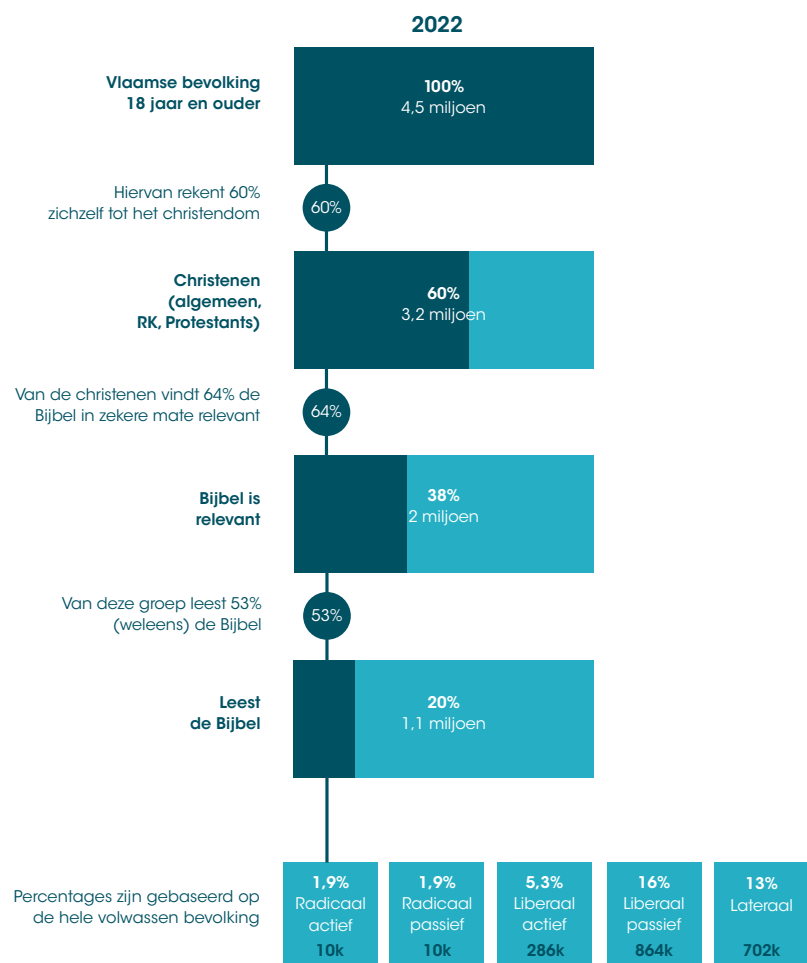
Maar er ligt ook een grote uitdaging: vier op de vijf Vlamingen leest niet of nauwelijks in de Bijbel, voor christenen geldt dat bijna voor de helft. 1 op de 3 christenen geeft zelfs aan de Bijbel niet relevant te vinden. 'Meer positieve aandacht voor de Bijbel in kerk en samenleving' is dan ook een breed gedeelde wens. Een uitdaging die het NBG graag aangaat, samen met organisaties en individuen in Nederland en Vlaanderen die de hoopvolle boodschap van de Bijbel willen delen.

Toelichting onderzoeksgroep

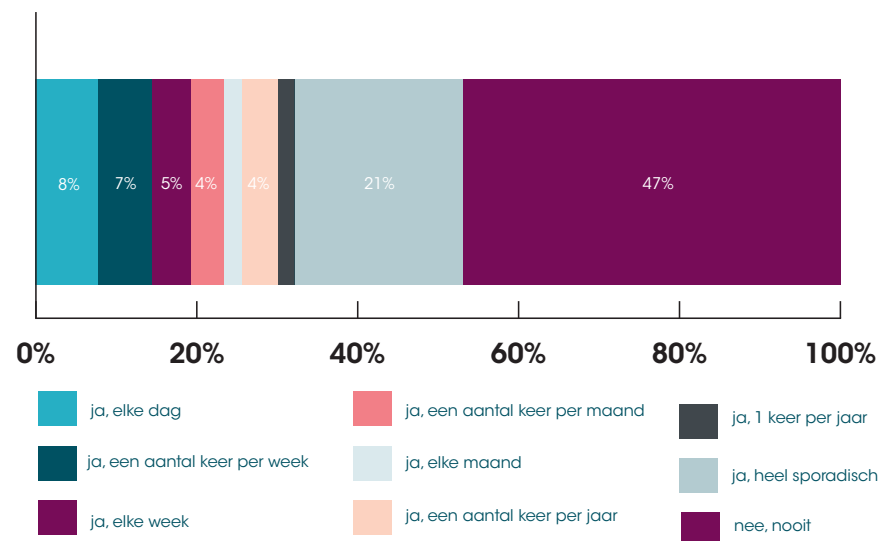
Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Blauw Research, onder een representatieve steekproef van Vlamingen die zichzelf christen noemen én aangeven de Bijbel relevant te vinden. Het is dus geen één-op-één afspiegeling van het hele kerkelijke landschap (een derde van de christenen geeft ten slotte aan de Bijbel niet relevant te vinden) en geeft alleen beperkt inzicht in de houding en het gedrag van christenen voor wie de Bijbel niet relevant is. Binnen de onderzoekspopulatie is onderscheid gemaakt tussen segmenten op basis van hun omgang met de Bijbel: radicaal actief ('de Bijbel is Gods Woord/de absolute waarheid en gaat regelmatig open'), radicaal passief ('de Bijbel is Gods woord/de absolute waarheid, maar ik lees hem slechts sporadisch'), liberaal actief ('de Bijbel is een boek waar ik inspiratie en levenslessen uit haal en een leidraad voor mijn leven. Ik lees er regelmatig in'), liberaal passief ('de Bijbel is een boek met belangrijke levenslessen en mooie verhalen, maar ik lees hem slechts sporadisch') en lateraal ('de Bijbel is historisch en cultureel belangrijk en kan inspiratie bieden, maar ik lees hem zelden of nooit').

1. Kort en krachtig: Bijbel blijft voor helft van de christenen dicht, wel vaker keuze voor digitale editie

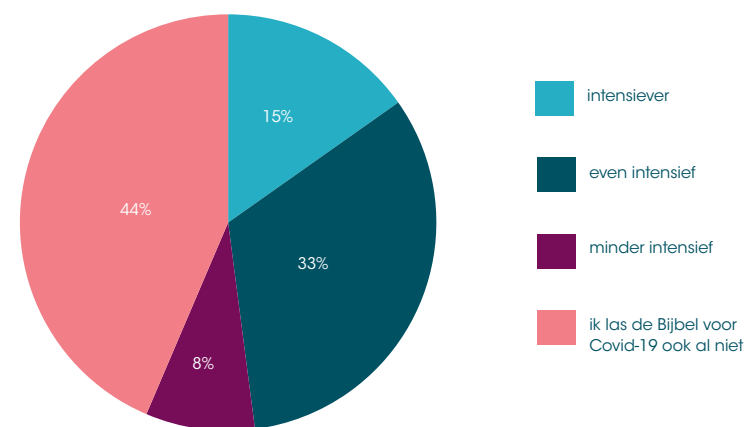
1.1 Aantal volwassen Vlamingen dat de Bijbel relevant vindt en leest

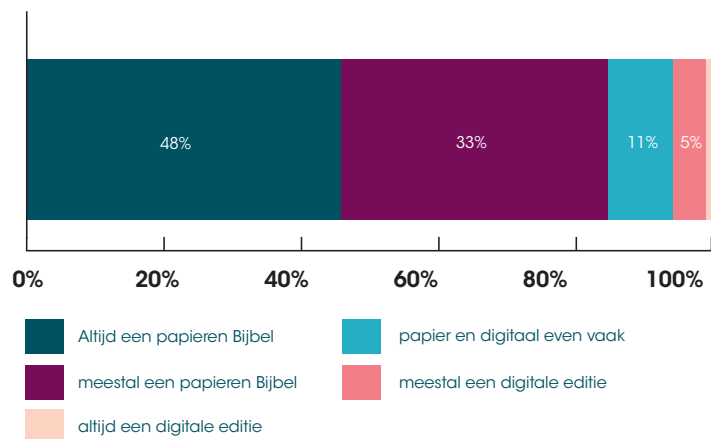
1.2 Frequentie lezen Bijbel

1.3 Pandemie en Bijbel lezen

1.4 Print versus digitaal

60% van de volwassen Vlamingen rekent zichzelf tot het christendom. Voor twee derde van deze groep, en voor bijna 40% van de hele volwassen bevolking, is de Bijbel relevant. 1 op de 5 Vlamingen leest er ook in.

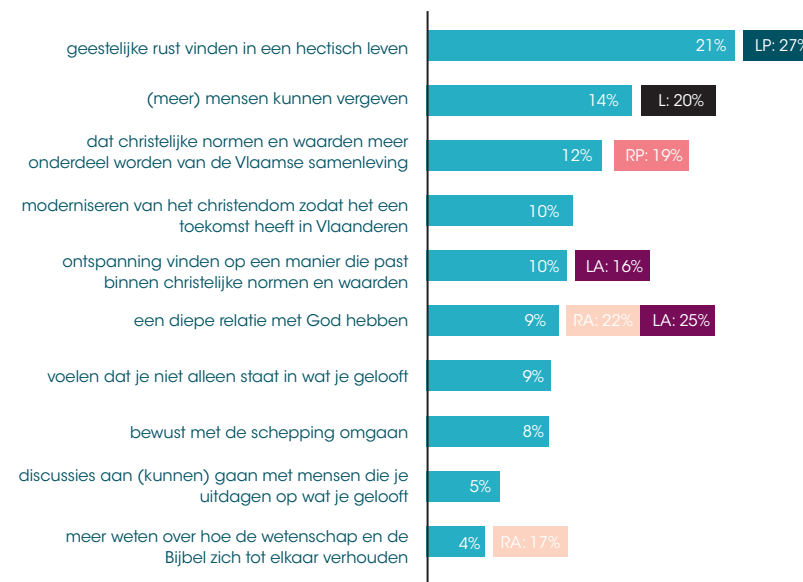
Van de christenen die de Bijbel relevant vinden, leest 20% dagelijks of minimaal één keer per week. Er is echter ook een grote groep die de Bijbel nooit leest (47%), of slechts sporadisch (ruim 20%). De pandemie heeft voor de meeste mensen (bijna 80%) niet tot een verandering in leesgedrag geleid. Wel is het aandeel mensen dat intensiever is gaan lezen groter dan het aandeel dat dit minder intensief is gaan doen (15% tegenover 8%).

4 op de 5 Bijbellezers geven de voorkeur aan een papieren editie van de Bijbel. 1 op de 5 gebruikt meestal een digitale editie van de Bijbel, of digitaal en print even vaak. Vergeleken met Nederland zijn audiomiddelen relatief populair: 12% gebruikt een luisterbijbel, en nog eens 12% luistert weleens naar een podcast rond de Bijbel.

2. Het hoe en waarom van Bijbellezen anno 2022

Belangrijkste behoeften: Geestelijke rust en kunnen vergeven

2.1 Belangrijkste behoefte t.a.v. het geloof

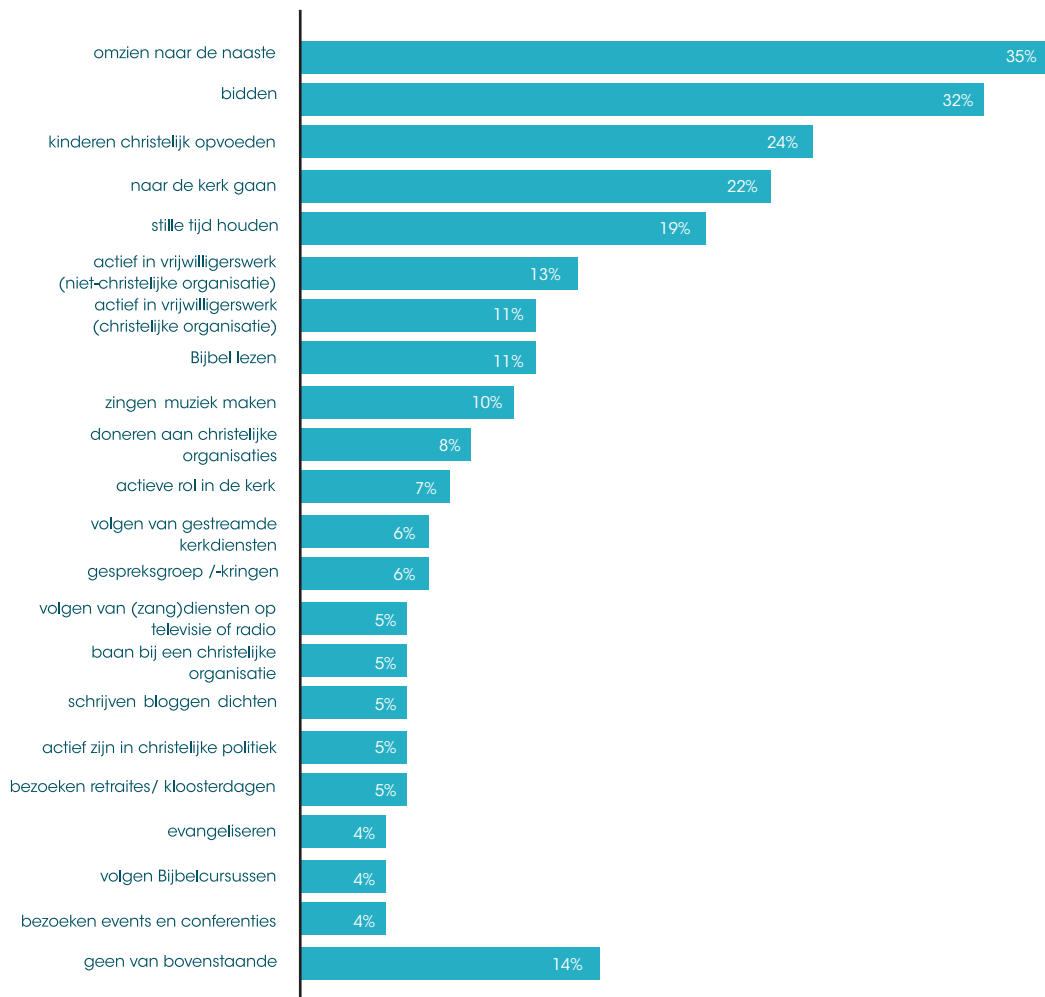

Aan de respondenten (dus christenen die de Bijbel relevant vinden) werd de vraag voorgelegd wat zij als belangrijkste behoefte in hun geloof ervaren. De grootste groep (21%) koos 'geestelijke rust vinden in een hectisch leven'. Opvallend veel mensen willen '(meer) mensen kunnen vergeven' (14%). Vooral de groep laterale christenen voelt deze behoefte sterk (20% kozen dit als belangrijkste behoefte). De wens 'dat christelijke normen en waarden meer onderdeel worden van de Vlaamse samenleving' komt op de derde plaats.

'Een diepe relatie met God hebben' staat met 9% op de zesde plaats, waarbij dit vooral voor radicaal en liberaal actieven de belangrijkste behoefte is.

Belangrijkste activiteiten: omzien naar de naaste en bidden

2.2 Activiteiten als christen

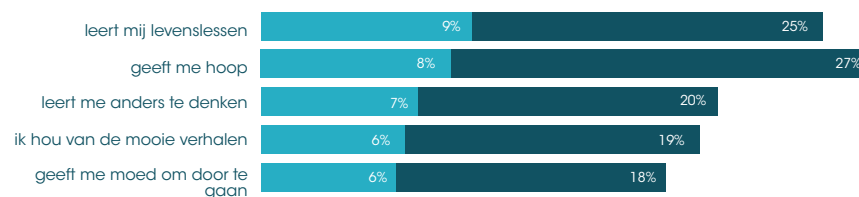
Voor christelijke Vlamingen die de Bijbel relevant vinden, staan 'omzien naar de naaste' en 'bidden' bovenaan als activiteiten die ze met het geloof verbinden. Dit geldt trouwens ook voor de respondenten in Nederland. 'Naar de kerk gaan' komt in Vlaanderen op de vierde plaats, na 'kinderen christelijk opvoeden'. 'Bijbel lezen' werd door 11% van de respondenten gekozen, en staat daarmee op de achtste plaats.

Wie in de kerk actief is, levert vooral een praktische of beleidsmatige bijdrage, of is actief in het kinder- en jeugdwerk.

Hoop, levenslessen en mooie verhalen

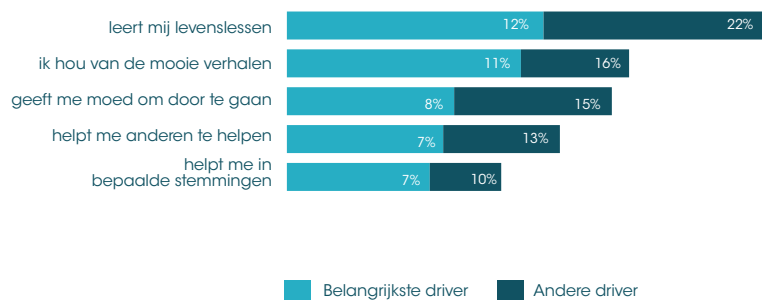
Als we kijken naar specifieke behoeften rond de Bijbel, kiezen Bijbellezers het vaakst 'Geef me hoop' als belangrijkste motivatie om de Bijbel te lezen. Ook de levenslessen die de Bijbel hun leert zijn een aanleiding om de Bijbel open te slaan, evenals de ervaring dat de Bijbel hen anders leert denken. Het segment waar men toe behoort heeft een sterke impact op zowel het aantal benoemde redenen om de Bijbel te lezen, als de meest bepalende reden hiervoor.

2.3 Drivers lezen Bijbel - Bijbellezers

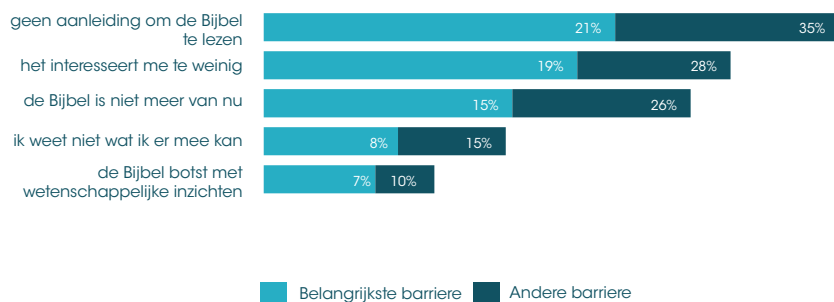

■ Belangrijkste reden ■ Andere redenen

2.4 Drivers lezen Bijbel – niet-Bijbellezers

2.5 Barrières lezen Bijbel – niet-Bijbellezers

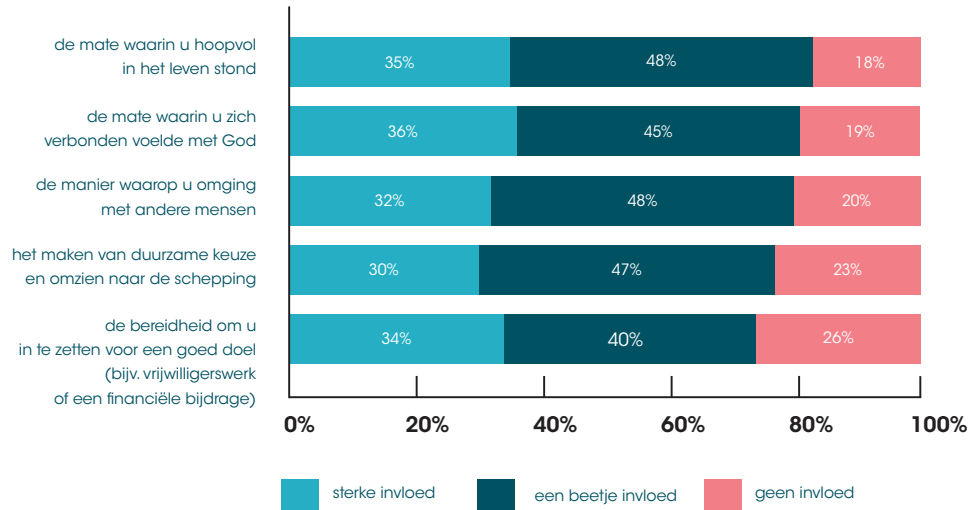
Voor radicaal actieve Vlamingen zijn veel aspecten een reden om de Bijbel te lezen. Het in contact komen met God en het vinden van hoop zijn de belangrijkste. Voor radicaal passieven is juist de troost en moed een reden om de Bijbel te lezen. Liberaal actieven lezen de Bijbel vooral met hun kinderen, ook helpt de Bijbel hen God te begrijpen. De Bijbel is voor liberaal passieven juist weer de reden om anders te leren denken, ook leert de Bijbel hen levenslessen. De laterale Vlamingen houden vooral van de mooie verhalen uit de Bijbel.

Voor niet-lezers zijn levenslessen de belangrijkste reden om de Bijbel toch een keer ter hand te nemen, gevolgd door de mooie verhalen en de verwachting dat de Bijbel hen moed geeft om door te gaan.

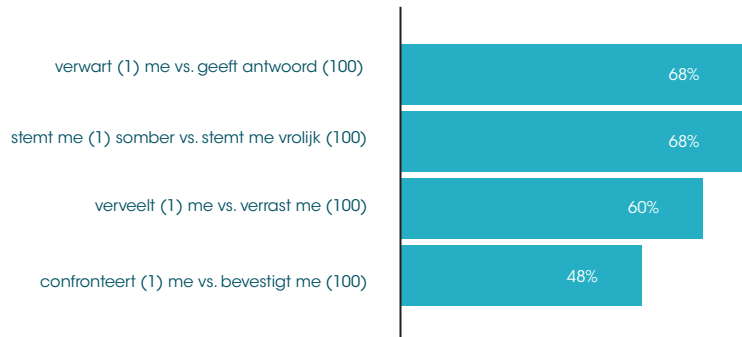
De belangrijkste reden waarom ook de actieve segmenten soms minder lezen dan ze zouden willen, is tijdgebrek. Hoewel dit voor alle groepen één van de grootste redenen is om de Bijbel niet te lezen, is voor radicaal actieven ook het ingewikkelde taalgebruik en het sturende karakter van de Bijbel over wat men wel en niet mag doen een belangrijke reden. De tegenstrijdige boodschappen in de Bijbel zijn voor radicaal passieven en liberaal actieven een drempel om de Bijbel te lezen. Voor lateralen is de Bijbel vaak moeilijk te geloven en ook is het lezen van de Bijbel niet van waarde voor hun dagelijks leven. Daarnaast worden de soms tegenstrijdige boodschap en moeite om de tekst te begrijpen als belangrijke drempels genoemd. De belangrijkste redenen om de Bijbel niet te lezen zijn het gebrek aan aanleiding en het gevoel dat de Bijbel niet relevant is voor het eigen leven. De drempel is dus niet een expliciet negatieve associatie of de ervaring dat de Bijbel moeilijk te begrijpen is. Dit komt overeen met de resultaten onder Nederlandse christenen die de Bijbel wel relevant vinden maar er niet in lezen. Een drempel die in Vlaanderen veel vaker genoemd wordt, is de overtuiging dat de Bijbel botst met wetenschappelijke inzichten.

Impact van de Bijbel

2.6 Invloed Bijbel op keuzes

2.7 Betekenis van de Bijbel

Wie wel in de Bijbel leest, ervaart meestal ook de impact daarvan in het eigen leven. Ruim 4 op de 5 lezers vinden door de Bijbel te lezen de hoop die ze zoeken en voelen zich verbonden met God. Ook op de omgang met andere mensen, het maken van duurzame keuzes en de bereidheid

om zich in te zetten voor een goed doel heeft de Bijbel voor een ruime meerderheid (75-80%) van de Bijbellezers een beetje of zelfs sterke invloed.

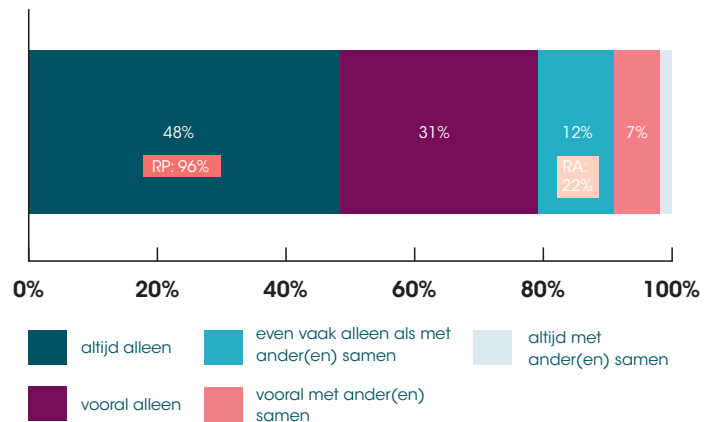
Ook verbinden de meeste Bijbellezers positieve associaties met de Bijbel: de Bijbel geeft antwoord, stemt vrolijk en verrast.

Wanneer, waarom en met wie gaat de Bijbel open?

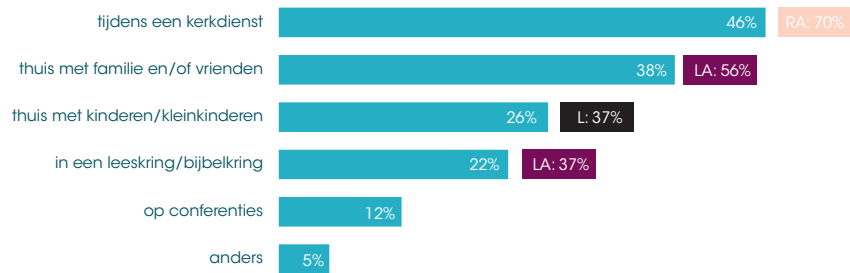
Verreweg de meeste mensen (66%) lezen de Bijbel vooral voor hun eigen geloofsopbouw. Ook beroepsmatig Bijbelgebruik komt veel voor: 25% van de lezers doet dit (ook) vanuit een professie. Verrassend genoeg geldt dit in hoge mate voor de laterale groep: hiervan leest 40% de Bijbel in verband met hun beroep. Kerkelijke activiteiten zijn goed voor 16% van de antwoorden.

Als concrete recente aanleiding komt opvallend vaak 'een heftige gebeurtenis in mijn eigen leven' naar voren – een kwart van alle lezers en 42% van de radicaal passieve groep noemt dit als reden om de Bijbel te lezen. Voor nog eens 22% is een heftige gebeurtenis in het leven van iemand anders een recente aanleiding geweest. Maar ook andere redenen komen veel voor: ongeveer evenveel mensen slaan de Bijbel open om iets op te zoeken, of omdat ze zich hadden voorgenomen weer meer in de Bijbel te lezen.

2.8 Leesgezelschap

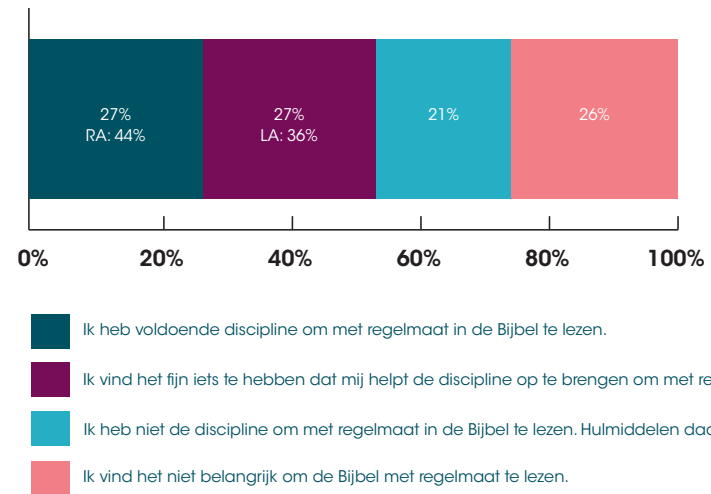

2.9 Leesgezelschap

** deze grafiek betreft het aantal christelijke Vlamingen die de Bijbel in enige mate relevant vindt en de Bijbel (weleens) samen met anderen leest

2.10 Discipline leesgedrag

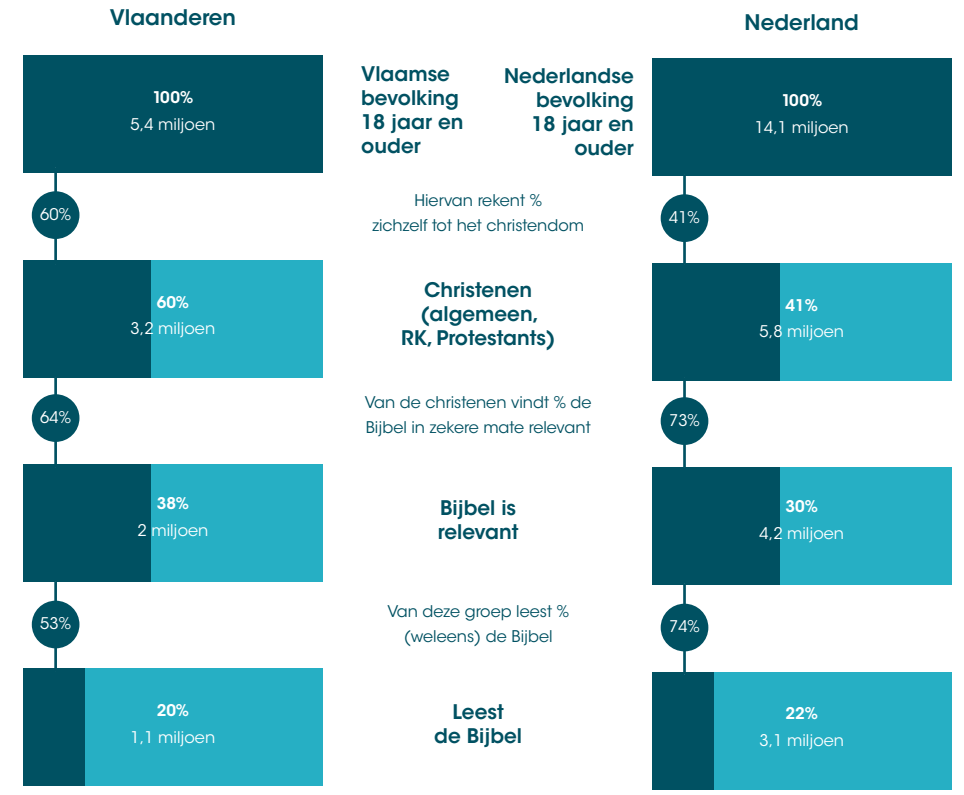
4 op de 5 Vlaamse Bijbellezers lezen altijd of vooral alleen. Voor radicaal passieve lezers geldt zelfs dat zij vrijwel altijd in hun eentje lezen. 1 op de 5 Vlamingen leest de Bijbel weleens of zelfs altijd samen met anderen. Dit gebeurt vooral in kerkdiensten (46%, radicaal actieven zelfs 70%), thuis met familie of vrienden en thuis met de kinderen of kleinkinderen. Een gespreksgroep of Bijbelkring is voor 22% een aanleiding om samen te lezen, waarbij de liberaal actieve groep oververtegenwoordigd is. Ruim een kwart van de Bijbellezende Vlamingen geeft aan uit zichzelf regelmatig in de Bijbel te lezen. Nog eens ruim een kwart heeft behoefte aan hulpmiddelen.

3. Vlaanderen en Nederland vergeleken

Het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap werkt in twee landen die elk hun eigen verhouding tot de Bijbel hebben. In Vlaanderen is het aandeel christenen relatief groter, maar de rol van de Bijbel voor deze groep verschilt duidelijk van de houding en praktijken van veel Nederlandse christenen.

Ook de behoeften en motivaties met betrekking tot de Bijbel laten verschillen zien. Nederlandse christenen kiezen vaker voor specifiek christelijke waarden en behoeften zoals ‘God leren kennen’, terwijl in Vlaanderen de inspirerende levenslessen en de mooie verhalen in de Bijbel een grote rol spelen.

In beide landen is de positieve impact van de Bijbel duidelijk: lezers ervaren de Bijbel als hoopgevend en stimulerend om zich in te zetten voor de naaste of de wereld om hen heen, en ze worden erdoor verrast en vinden antwoorden op hun vragen. In beide landen is er echter een grote groep – in Vlaanderen naar verhouding nog groter dan in Nederland – die de Bijbel niet of nauwelijks als bron voor hun geloof ervaart.

4. Uitdagingen en kansen

Dat de Bijbel zijn weg vindt naar miljoenen mensen in Vlaanderen die op hun beurt de positieve impact van de Bijbel op hun leven benoemen, stemt hoopvol. Maar er blijven ook vragen en uitdagingen. De positieve ervaring van veel Bijbellezers maakt het des te treuriger en moeilijker te begrijpen dat een derde van de christenen de Bijbel niet relevant vindt, en dat de twee derde er niet of nauwelijks in leest. Wat kunnen we betekenen voor de grote groep mensen die de relevantie van de Bijbel nog niet ervaart, of voor wie de Bijbel om andere redenen een gesloten boek is? Zijn Bijbellezers bereid om hun eigen enthousiasme over de Bijbel te delen? Welke pijnpunten ervaren zij zelf, en hoe kunnen christelijke organisaties en kerkelijke gemeenschappen hen hierin ondersteunen? En: hoe geven we antwoord op de roep om meer positieve aandacht voor de Bijbel? Hoe laten we zien dat de Bijbel juist in een tijd van elkaar opvolgende crises, onzekerheid en polarisatie een stem van betekenis kan zijn?

Om te beginnen met hen die nu al de weg naar de Bijbel vinden: ruim 50% van de christenen die de Bijbel relevant vinden, is bereid om hun kennis en enthousiasme te delen, of doet dat zelfs al. Van de christenen die de Bijbel niet (sterk) relevant vinden, staat 1 op de 3 er wel voor open om er meer over te leren. Hier liggen dus veel kansen!

Een andere uitdaging – en kans – ligt bij de grote groep die de Bijbel wel relevant vindt, maar er op dit moment niet of nauwelijks in leest. Als variaties op de thema's 'gebrek aan aanleiding' en 'ik weet niet hoe ik de Bijbel met mijn leven kan verbinden' voor zoveel mensen een reden zijn om de Bijbel dicht te laten, wat is dan nodig om aanleidingen te

creëren en wél de brug te slaan tussen de Bijbeltekst en de kleine en grote vragen van mensen in Vlaanderen, anno 2022? Kan een nieuw impuls aan het samen lezen met anderen, dat door de pandemie sterk onder druk is komen te staan, een deel van het antwoord zijn?

Ons leven speelt zich in steeds grotere mate in de digitale wereld af. Dat geldt ook voor Bijbellezers. Hoe kunnen we digitale middelen op zo'n manier inzetten dat we mensen ontmoeten waar ze zijn – op hun zoektocht naar hoop en perspectief, maar ook met hun tijdgebrek en hun vragen over tegenstrijdige of confronterende teksten?

In Matteüs 4:4 zegt Jezus, teruggrijpend op de woorden van Mozes in Deuteronomium 8:3:

'De mens leeft niet van brood alleen, maar van ieder woord dat klinkt uit de mond van God.'

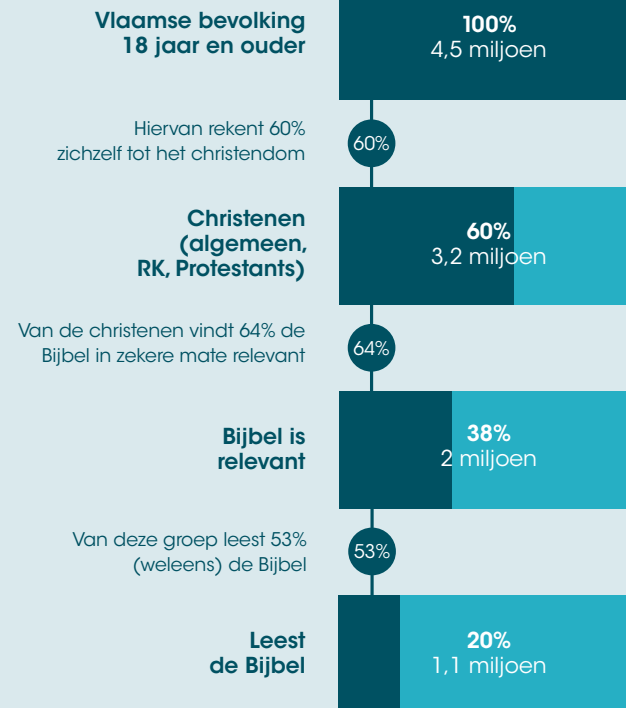
Vanuit die overtuiging blijven we als Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap naar kansen zoeken om de hoopvolle boodschap van de Bijbel dicht bij de mensen van nu te brengen. Dit onderzoek sterkt ons in de urgentie van ons werk, en geeft inzicht in behoeften en mogelijke middelen en wegen om onze missie uit te voeren.

Bijbel gebruik in cijfers

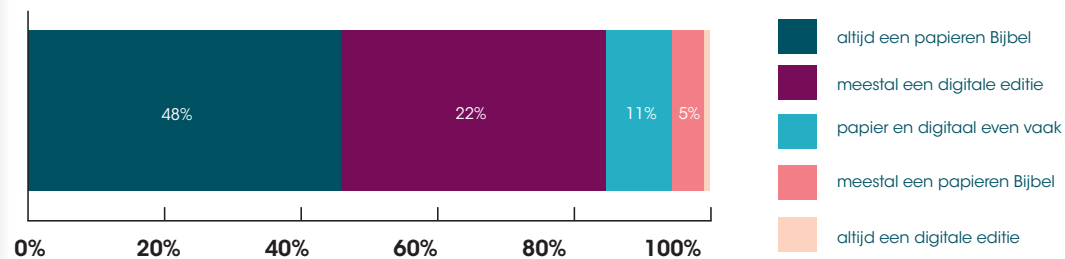

**Slechts 20% leest
de Bijbel met
enige regelmaat.**

2022

Gebruik print of digitale Bijbel

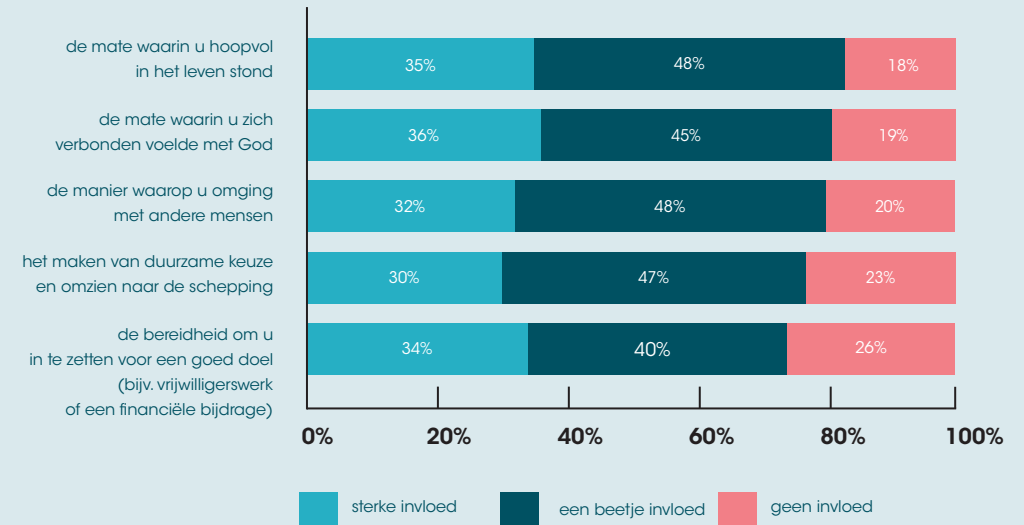

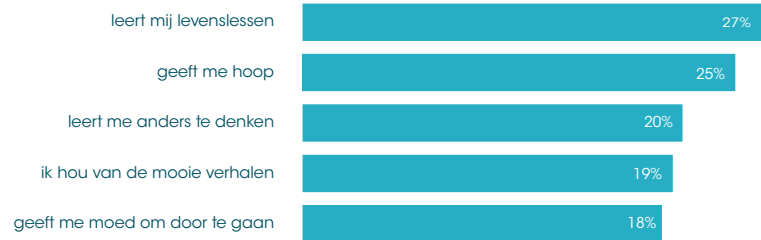
Wat doet de Bijbel met zijn lezers?

Invloed Bijbel op keuzes

Drivers bij het lezen van de Bijbel - wel Bijbellezers

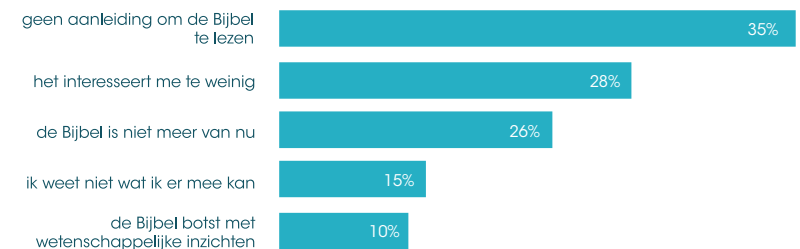
Drempels bij het lezen van de Bijbel - wel Bijbellezers

Drivers bij het lezen van de Bijbel - niet Bijbellezers

Drempels bij het lezen van de Bijbel - niet Bijbellezers

Nederlands-Vlaams
Bijbelgenootschap

bijbelgenootschap.nl
bijbelgenootschap.be